

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.6.29
KOM(2010)356 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl Europos Sąjungos tarptinklinio ryšio paslaugų plėtros būklės tarpinės ataskaitos

(Tekstas svarbus EEE)

TURINYS

1.	Įžanga	3
2.	Pagrindiniai faktai	3
2.1.	Galiojantis reglamentas	4
3.	Pagrindinės tarptinklinio ryšio paslaugų vystymosi kryptys	5
3.1.	Tarptinklinio ryšio paslaugų kainų raida.....	5
3.2.	Paslaugų apimties raida.....	10
3.3.	Skaidrumo priemonės.....	12
4.	Pažanga siekiant reglamento tikslų	13
5.	Išvada	14

1. IŽANGA

Vienas iš Komisijos pastarojo meto politikos prioritetų buvo sukurti tarptinklinio ryšio paslaugų vidaus rinką ir sumažinti nepagrįstai didelius mokesčius už paslaugas. 2007 m. birželį priimtas pirmasis Reglamentas dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo telefono ryšio tinklus Bendrijoje¹ (Tarptinklinio ryšio reglamentas), kuriuo siekiama užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą ir aukštą vartotojų apsaugos lygį, skatinti konkurenciją ir didinti rinkos skaidrumą.

Tarptinklinio ryšio reglamentu siekta panaikinti susidariusią padėtį, kuri buvo tiesiogiai nepalanki tarpvalstybinei ekonominei veiklai (tarptinkliniam ryšiui), palyginti su nacionaline ekonomine veikla (naudojimasis judriojo telefono ryšio paslaugomis savo šalyje)².

Komisija atliko pirmą šio reglamento persvarstymą, per kurį atskleista, kad konkurencija tinkamai vis dar neveikia. Todėl Komisija pateikė pasiūlymų, kaip Tarptinklinio ryšio reglamentą iš dalies pakeisti. Europos Parlamentas ir Taryba 2009 m. birželį priėmė tuos pakeitimus³, pailgino reglamento taikymo trukmę ir išplėtė jo taikymo sritį, į ją įtraukdami trumpųjų žinučių (toliau – SMS) ir duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugas.

Tarptinklinio ryšio reglamentas su pakeitimais galioja iki 2012 m. birželio 30 d. Iki tol Komisijos užduotis – stebėti, koks yra reglamento poveikis, ir teikti ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai. Ne vėliau kaip iki 2011 m. birželio 30 d. Komisija turi pateikti reglamento poveikio apžvalgą.

Be to, Komisija ne vėliau kaip 2010 m. birželio 30 d. turi parengti tarpinę tarptinklinio ryšio paslaugų stebėsenos ataskaitą. Tarptinklinio ryšio reglamento su pakeitimais taikymo požiūriu šis komunikatas yra tarpinė ataskaita. Atsižvelgiant į tai, kad pakeitimų reglamentas galioja tik nuo 2009 m. birželio, šioje tarpinėje ataskaitoje pateikiama bendra naujausių tarptinklinio ryšio paslaugų tendencijų santrauka ir pradinis pažangos siekiant šio reglamento tikslų įvertinimas.

2. PAGRINDINIAI FAKTAI

Nuo pakeitimų reglamento priėmimo Komisija toliau glaudžiai bendradarbiavo su Europos reguliuotojų grupe (toliau – ERG) ir jos teisių perėmėja Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (toliau – EERRI), stebėdama tarptinklinio ryšio paslaugų diegimą ir plėtrą. EERRI renka išsamius duomenis, kuriais remiantis sudaromos lyginamųjų duomenų ataskaitos; naujausioje tokioje ataskaitoje, paskelbtoje 2010 m. balandį, pateikta svarbios informacijos, kuria pasinaudota rengiant šį komunikatą. 2010 m. kovą EERRI taip pat paskelbė balso skambučių, SMS ir duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų alternatyvių mažmeninių

¹ 2007 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 717/2007 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo telefono ryšio tinklus Bendrijoje (OL L 171, 2007 6 29, p. 32).

² Žr. Europos Teisingumo Teismo bylos Nr. C-58/08 generalinio advokato išvados 20 punktą.

³ 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 544/2009, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 717/2007 (OL L 167, 2009 6 29, p. 12).

tarifų ataskaitą ir tarptinklinio ryšio atitikties ataskaitą; tose ataskaitose pateikta svarbios informacijos, kuria pasinaudota rengiant šį dokumentą⁴.

2010 m. kovo 24 d. Komisija surengė seminarą tarptinklinio ryšio paslaugų klausimais, kuriame dalyvavo sektoriaus, vartotojų asociacijų, nacionalinių reguliavimo institucijų (toliau – NRI) ir ministerijų atstovai. Rengiant Komisijos ataskaitą taip pat atsižvelgta į seminare išsakytas nuomones⁵.

2.1. Galiojantis reglamentas

Tarptinklinio ryšio reglamentu reguliuojami didmeniniai ir mažmeniniai tarptinklinių balso skambučių tarifai; jame taip pat numatytos skaidrumo didinimo priemonės. Taikoma didžiausios didmeninės kainos riba, kuri kasmet mažinama: nuo 2009 m. liepos taikoma 0,26 EUR didžiausios didmeninės kainos riba, o nuo 2010 m. liepos 1 d. ta riba bus sumažinta iki 0,22 EUR. 2007 m. mažmeninėje rinkoje nustatyta taip pat kasmet mažinama eurotarifo (reikalaujama, kad jį siūlytų visi operatoriai) didžiausios mažmeninės kainos riba, kuri taikoma visiems vartotojams, nebent jie aiškiai pareikalautų, kad jiems būtų taikomas kitas tarifų planas. Šiuo metu ta riba yra 0,43 EUR už minutę skambinant ir 0,19 EUR skambučius priimant; nuo 2010 m. liepos 1 d. šios didžiausios kainos ribos bus dar sumažintos, atitinkamai iki 0,39 EUR ir 0,15 EUR. Pagal Tarptinklinio ryšio reglamentą su pakeitimais šios didžiausios kainos skaičiuojamos sekundės tikslumu, su galimybe taikyti 30 sekundžių mažiausią apmokestinamą laiko intervalą didmeninėje rinkoje ir (skambinant) mažmeninėje rinkoje. Nors operatoriai įpareigoti siūlyti eurotarifą, jie taip pat gali teikti alternatyvius mažmeninius tarptinklinio ryšio balso skambučių paslaugų pasiūlymus. Be to, nuo 2010 m. liepos 1 d. operatoriai negalės iš vartotojų imti mokesčio už tarptinkliniu ryšiu priimtas balso pašto žinutes.

Taip pat nustatyta SMS didmeninės kainos riba – 0,04 EUR, ir mažmeninio SMS eurotarifo, kurį operatoriai siūlyti privalo, riba – 0,11 EUR (kaip ir balso skambučių paslaugų atveju, operatoriai gali teikti ir alternatyvius pasiūlymus). Nustatyta duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu didžiausios didmeninės kainos riba; šiuo metu ji yra 1 EUR už megabaitą (MB); ši riba taip pat kasmet bus mažinama ir nuo 2010 m. liepos bus 0,80 EUR. Taip pat nustatytos vartotojams skirtos skaidrumo užtikrinimo priemonės. Operatoriai privalo vartotojui nusiųsti informaciją apie tarptinklinio ryšio tarifus, kai tik vartotojas atvyksta į kitą valstybę narę, ir informuoti, kad toje valstybėje narėje numeriu 112 galima skambinti nemokamai. Skaidrumo priemonėse taip pat numatytos nuostatos, kuriomis siekiama išvengti didžiulių sąskaitų už duomenų perdavimą tarptinkliniu ryšiu (atjungimo riba). Vartotojų pageidavimu nuo 2010 m. kovo 1 d. pradėta teikti atjungimo ribos paslauga; nuo 2010 m. liepos 1 d. 50 EUR atjungimo riba bus taikoma visiems vartotojams, kurie nėra pareikalavę, kad jiems būtų taikoma kitokia riba.

⁴ Visas ERG ir EERRI ataskaitas žr. http://www.erg.eu.int/documents/index_en.htm.

⁵ Daugiau informacijos apie šį seminarą žr. http://ec.europa.eu/information_society/activities/roaming/workshop/index_en.htm

3. PAGRINDINĖS TARPTINKLINIO RYŠIO PASLAUGŲ VYSTYMO SI KRYPTYS

3.1. Tarptinklinio ryšio paslaugų kainų raida

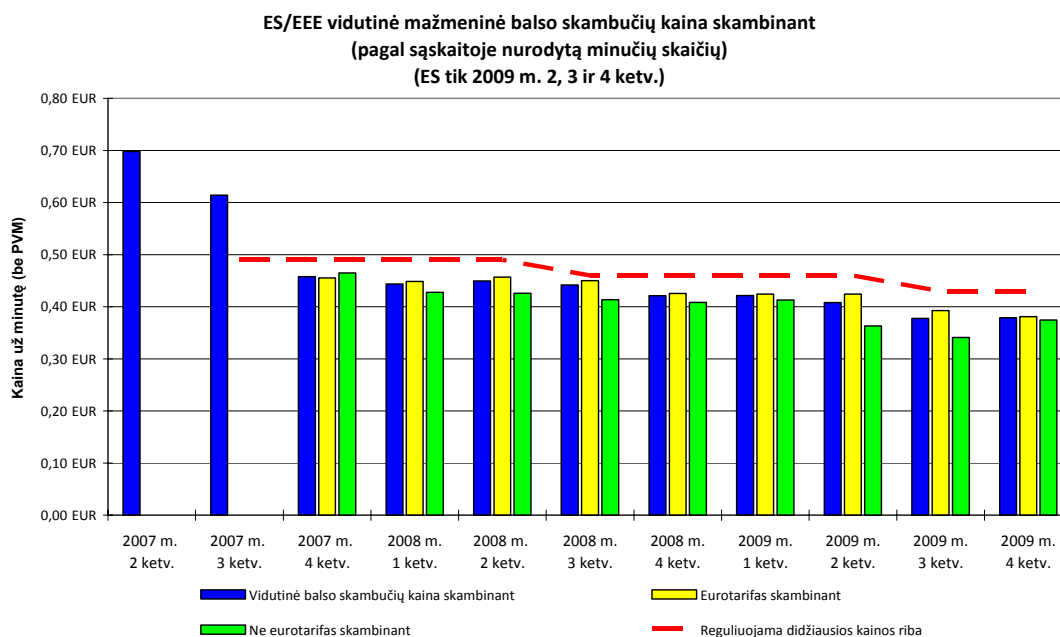
Balso skambučiai

Pagrindiniai faktai

- Balso skambučių kainos skambinant ir priimant skambučius dabar yra atitinkamai maždaug 46 % ir 55 % žemesnės, nei prieš įsigaliojant pirmajam Tarptinklinio ryšio reglamentui.
- Vidutinės operatorių siūlomo eurotarifo ir alternatyvių tarifų kainos apytiksliai atitinka reguliuojamą didžiausios kainos ribą.
- Reguluojami (eurotarifas) ir nereguluojami (alternatyvūs) tarifai skiriasi nedaug. Daug skiriasi tarifai įvairiose valstybėse narėse.
- Dėl naujų atsiskaitymo sekundės tikslumu nuostatų papildomas mokestis, kuris buvo gaunamas taikant ankstesnius apmokestinimo būdus, sumažėjo 63 % skambinant ir visiškai išnyko skambučius priimant.

Apskritai naujų didžiausios kainos ribų ir mokesčio skaičiavimo nuostatų buvo laikomasi tinkamai. Todėl vartotojai ir toliau galėjo naudotis mažesniais tarptinklinio ryšio tarifais, o dabartinės skambinimo ir priimamų skambučių kainos yra atitinkamai maždaug 46 % ir 55 % mažesnės, palyginti su kainomis, buvusiomis prieš įsigaliojant pirmajam Tarptinklinio ryšio reglamentui. Dabar vartotojai taip pat gauna naudos iš naujų mokesčio skaičiavimo sekundės tikslumu nuostatų, dėl kurių papildomas mokestis skambinant, kuris buvo gaunamas taikant ankstesnį mokesčio apskaičiavimo būdą, sumažėjo daugiau nei perpus. Tačiau ir didmeninės, ir mažmeninės kainos (žr. 1 pav.) tebėra artimos nustatytai didžiausios kainos ribai.

Vidutinė didmeninė kaina 2009 m. pabaigoje buvo 0,23 EUR už minutę. Vidutinė mažmeninė operatorių siūlomo eurotarifo kaina už minutę 2009 m. pabaigoje buvo 0,38 EUR skambinant ir 0,17 EUR skambučius priimant. Tolygus šių vidutinių kainų mažėjimas atitiko reguliuojamos didžiausios kainos ribos mažinimą.

1 pav. (šaltinis – EERRI).

Yra ir skambinimo, ir skambučių priėmimo alternatyvių tarifų; kai kuriais atvejais tie tarifai yra mažesni nei operatorių siūlomas eurotarifas, tačiau labai skiriasi tarifai įvairiose valstybėse narėse. Vidutinė skambučių, kuriems taikomi alternatyvūs tarifai, kaina antrąjį 2009 m. pusmetį didėjo ir dabar beveik atitinka vidutinę eurotarifo skambučio minutės kainą (žr. 1 pav.). Skambučių priėmimo alternatyvūs tarifai paprastai yra mažesni, nei operatorių siūlomas eurotarifas, tačiau 2009 m. liepą sumažinus reguliuojamą didžiausią kainą, šis kainų vidurkis beveik atitinka eurotarifą.

Mokesčių už balso skambučius skaičiavimas sekundės tikslumu buvo nustatytas siekiant panaikinti paslėptą mokestį, kurį vartotojai moka skaičiuojant mokestį minutės tikslumu, ir užtikrinti, kad vartotojai mokėtų tik už tai, kuo naudojasi. Sukaupti duomenys rodo, kad dėl to papildomas mokestis⁶ labai sumažėjo. NRI nurodė, kad kai kurie operatoriai negalėjo šių nuostatų įgyvendinti laiku, tačiau ketina tai padaryti kuo greičiau ir vartotojams kompensuoti patirtus nuostolius.

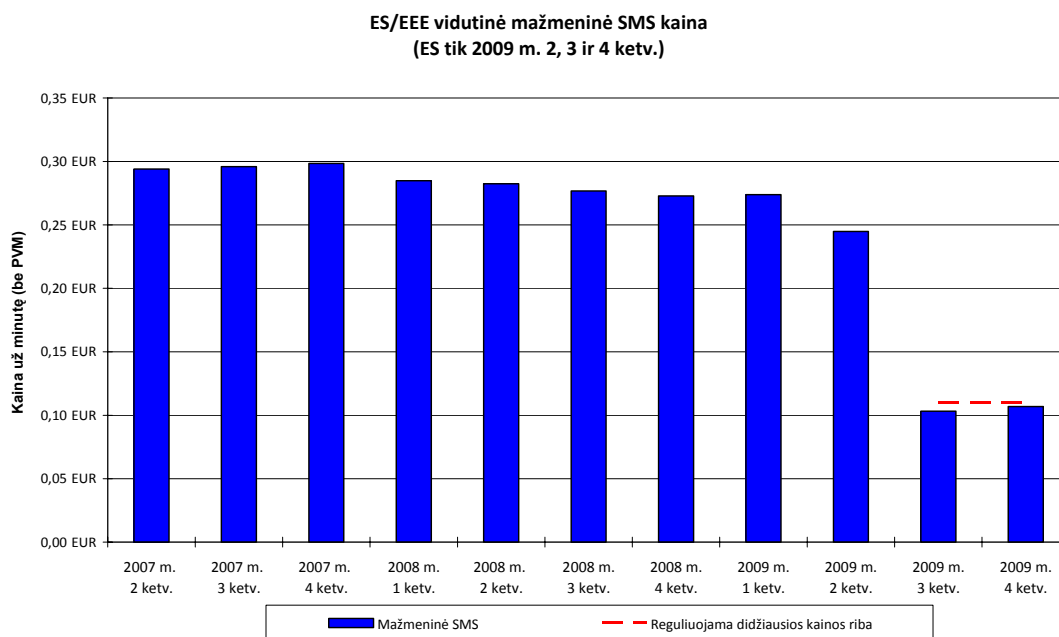
Apskaičiuota, kad mažmeninėje rinkoje papildomas mokestis skambinant sudarė apie 24 %, o dabar sumažėjo daugiau nei perpus, t. y. iki 10 %. Taip pat apskaičiuota, kad dėl mokesčio skaičiavimo minutės tikslumu susidarantis papildomas mokestis vartotojams skambučius priimant sudarė apie 19 %, o dabar, kadangi skaičiuojama sekundės tikslumu, to papildomo mokesčio nėra. NRI stebi, ar operatoriai tinkamai taiko šias nuostatas.

⁶ t. y. skirtumas tarp tikrosios ir sąskaitoje nurodytos pokalbių trukmės.

Pagrindiniai faktai

- SMS kainos sumažėjo vidutiniškai 60 %.
- Kainos didmeninėje rinkoje ir operatorių siūlomas SMS eurotarifas apytiksliai atitinka reguliuojamą didžiausios kainos ribą.
- Alternatyvių SMS tarifų vidurkis yra didesnis nei reguliuojama didžiausios kainos riba (alternatyvus tarifas – 0,14 EUR už SMS, o eurotarifas – 0,10 EUR už SMS). Operatorių siūlomas SMS eurotarifas šiuo etapu vartotojams paprastai yra geriausias variantas.

Vartotojams taip pat buvo naudinga tai, kad operatoriai turėjo neviršyti nustatytos SMS didžiausios didmeninės ir mažmeninės kainos ribos; dabar tarptinklinio ryšio SMS kainos daug mažesnės nei prieš įsigaliojant pakeitimų reglamentui. Tačiau kol kas kainos artimos nustatytai didžiausios kainos ribai, o konkurencingų alternatyvių tarifų dar nesiūloma.

2 pav. (šaltinis – EERRI).

Vidutinė didmeninė SMS kaina labai sumažėjo: prieš įsigaliojant pakeitimų reglamentui ji buvo 0,13 EUR, o 2009 m. pabaigoje – 0,04 EUR. Konkurencija mažmeninėje rinkoje dėl to sumažėjimo dar nepadidėjo.

2009 m. pabaigoje operatorių siūlomas vidutinis SMS eurotarifas buvo 0,10 EUR, o reguliuojama didžiausios kainos riba yra 0,11 EUR. Prieš įsigaliojant šioms nuostatomis vidutinė SMS kaina buvo 0,24 EUR, taigi ji sumažėjo apie 60 %.

Operatoriai taip pat gali siūlyti alternatyvius tarifus, tačiau kol kas Europos Sąjungoje naujovių alternatyvių SMS tarifų srityje nedaug. Šių alternatyvių tarifų

lygis labai įvairus, o vidutinė SMS kaina taikant alternatyvius tarifus 2009 m. pabaigoje buvo 0,14 EUR, taigi daug didesnė, nei reguliuojama didžiausios kainos riba. Tik labai nedaugelyje valstybių narių yra alternatyvių tarifų, kurie vartotojams patrauklesni nei reguliuojamas SMS eurotarifas. Daugelyje valstybių narių šie alternatyvūs tarifai apytiksliai atitinka didžiausios kainos lygį, o kai kuriose valstybėse narėse yra daug didesni – tam tikrais atvejais SMS kaina netgi didesnė kaip 0,20 EUR. Todėl daugeliu atvejų SMS eurotarifas vartotojams yra geriausias variantas.

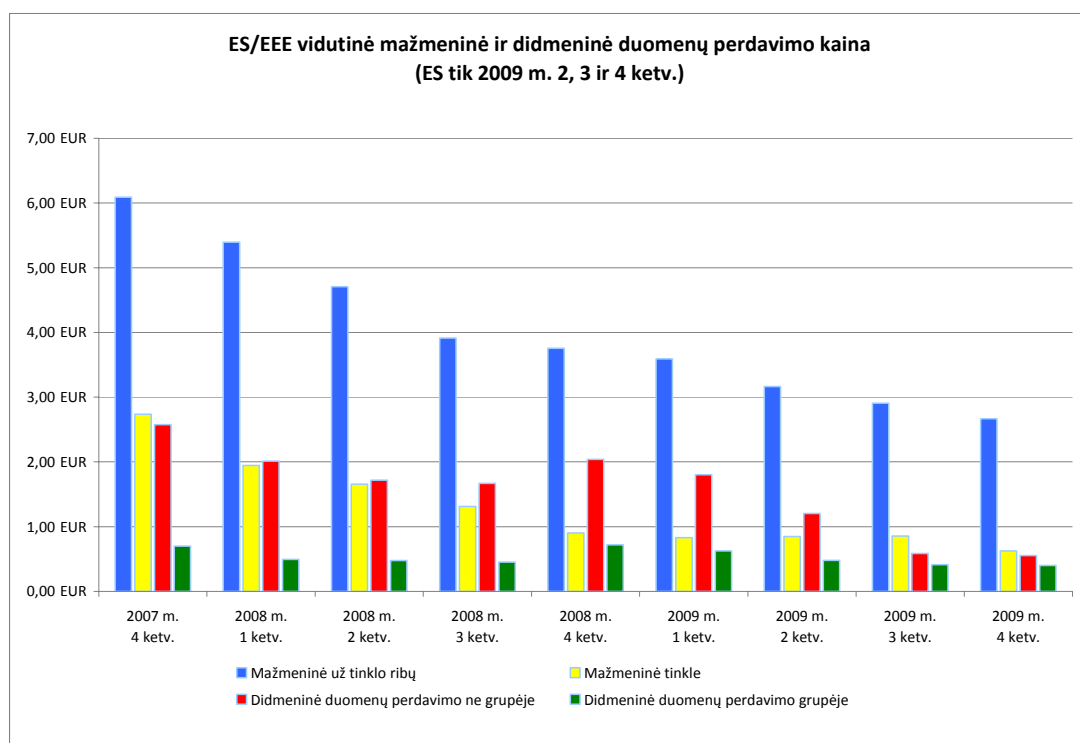
Duomenų perdavimas

Pagrindiniai faktai

- Labai sumažėjo didmeninė duomenų perdavimo kaina (nuo 1,2 EUR iki 0,55 EUR už MB); vidutinė kaina dabar gerokai mažesnė nei reguliuojama didžiausios kainos riba.
- Mažmeninės duomenų perdavimo kainos mažėja, tačiau didmeninių kainų sumažėjimo poveikis vis dar nėra aiškiai pastebimas.
- Didžiulių sąskaitų klausimas vis dar aktualus.

Pakeitimų reglamente nustatyta didžiausios didmeninės duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu kainos riba; dabar tai yra 1 EUR už MB, o mokestis skaičiuojamas kilobaito (KB) tikslumu. Vartotojų pageidavimu nuo 2010 m. kovo 1 d. mažmeninėje rinkoje teikiama atjungimo ribos paslauga. Nors nustačius didžiausios didmeninės kainos ribą labai sumažėjo vidutinės didmeninės kainos (sumažėjo ir vidutinės mažmeninės kainos), vartotojai dar negauna pakankamai naudos iš didmeninių kainų sumažėjimo, o padėtis įvairiose valstybėse narėse labai skirtinga.

Operatoriai tinkamai laikėsi didžiausios didmeninės kainos apribojimo, ir vidutinė didmeninė kaina labai sumažėjo. 2009 m. pabaigoje vidutinė duomenų perdavimo kaina buvo 0,55 EUR už MB, t. y. daug mažesnė, nei reguliuojama didžiausios kainos riba. Prieš įsigaliojant pakeitimų reglamentui vidutinė didmeninė kaina buvo 1,2 EUR už MB, taigi ji sumažėjo 50 %.

3 pav. (šaltinis – EERRI).

Kaip matyti 3 pav., vidutinės mažmeninės duomenų perdavimo kainos taip pat mažėja, tačiau neaišku, ar visais atvejais sumažėjus didmeninei kainai pakankamai sumažinama ir mažmeninė kaina. 2009 m. pabaigoje vidutinė mažmeninė duomenų perdavimo kaina buvo 2,66 EUR už MB, t. y. daug mažesnė, nei 2009 m. pradžioje (tada vidutinė kaina buvo 3,62 EUR). Tačiau dėl sumažėjusių didmeninių kainų operatoriai gauna dar didesnę pelną, kadangi mažmeninės kainos mažėja lėčiau. Be to, padėtis įvairiose šalyse labai skirtinga; kai kuriose valstybėse narėse vidutinė mažmeninė kaina yra apie 4 EUR už MB, o kai kuriais atvejais net beveik 6 EUR už MB.

Be to, standartinės operatorių siūlomos kainos išlieka didesnės, nei pirmiau nurodyta vidutinė kaina. Standartiniai tarifai gali būti apie 2–5 EUR už MB, o tam tikrais atvejais net daugiau kaip 7 EUR už MB. Todėl vidutinių mažmeninių duomenų perdavimo kainų mažėjimą galima paaiškinti tuo, kad daugiau perkama fiksuotos kainos paslaugų arba paslaugų paketų ir kad vartotojai veiksmingiau naudojami paslaugomis. Apskritai operatoriai ir toliau siūlo specialius paslaugų paketus tam tikram laikotarpiui, dažniausiai dienai arba mėnesiui. Tai reiškia, kad didelį duomenų kiekį naudojantis abonentas už MB gali mokėti daug mažiau, o nedidelį duomenų kiekį naudojantiems vartotojams dažniausiai tenka mokėti ir už duomenis, kurių jie neišnaudojo.

Operatoriai dabar gauna naudos iš to, kad nustatyta didžiausios didmeninės kainos riba, o mokesčiai skaičiuojami kilobaito tikslumu, kad nepasikartotų papildomo mokesčio problema, kuri jau buvo pasireiškusi balso skambučių paslaugų rinkoje. Nepaisant to, operatoriai ne visada mokesčių vartotojams skaičiuoja pagal tikruosius naudojimo duomenis, t. y. kilobaito tikslumu: dažnai jis skaičiuojamas 10 KB arba 100 KB tikslumu.

Dėl vis dar aukštų standartinių kainų ir taikomo papildomo mokesčio vartotojams kai kuriais atvejais vis dar tenka gauti didžiules sąskaitas. Tikimasi, kad nuo 2010 m. liepos 1 d. visiškai įgyvendinus atjungimo ribos principą tokių didžiulių sąskaitų atvejų bus galima išvengti.

3.2. Paslaugų apimtys raida

Pagrindiniai faktai

- Balso skambučių, ypač skambučių priėmimo, ir SMS paslaugų apimtys toliau didėja.
- Duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų apimtys per 2009 m. išaugo daugiau nei 40 %.

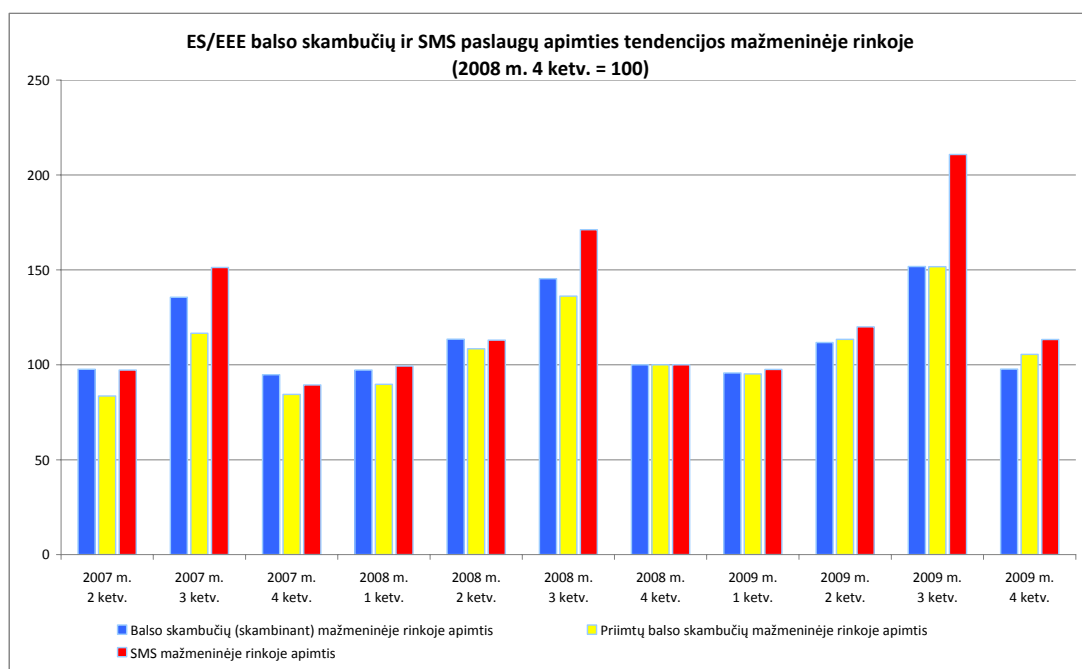
Siekiant tinkamai įvertinti paslaugų apimtys raidą, paslaugų apimtį reikia vertinti kasmet per tą patį laikotarpį, kad būtų atsižvelgta į sezoninį kelionių pasiskirstymą.

Apskritai paslaugų apimtys plėtrai turi įtakos ekonomikos nuosmukis ir tai, kad Europos Sąjungoje mažiau keliaujama. Tarptinklinio ryšio reglamento poveikio negalima patikimai atskirti nuo bendros ekonominės padėties įtakos paslaugų apimčiai.

Nepaisant šių ekonominės padėties pokyčių, kaip matyti 4 pav., vartotojai ir toliau naudojami tarptinklinio ryšio paslaugomis. Tai rodo vartotojų pasitikėjimą ir Tarptinklinio ryšio reglamento naudą, ypač atsižvelgiant į tai, kad dėl ekonominio nuosmukio labai sumažėjo turistinių ir verslo kelionių⁷. Apskritai balso skambučių priėmimo ir SMS tarptinklinio ryšio paslaugų apimtys per pastaruosius dvejus metus didėjo, o trečiąjį kiekvienų metų ketvirtį pastebimas sezoninis pikas. Skambinimo apimtys per praėjusius metus nesikeitė, o antrąjį metų ketvirtį net šiek tiek sumažėjo.

⁷

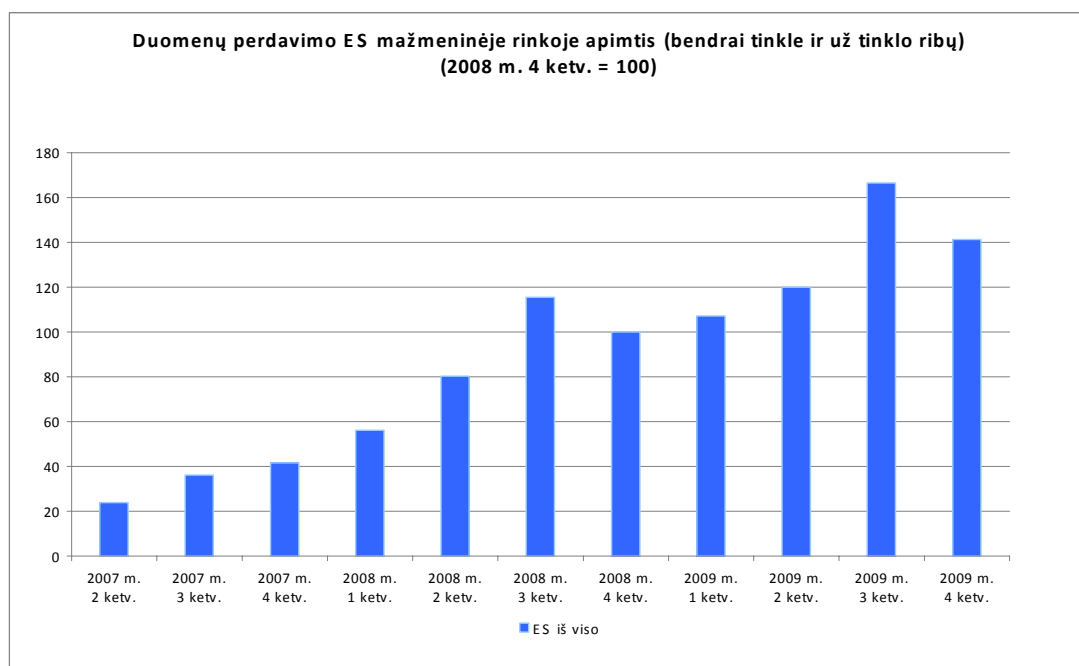
Eurostato duomenimis kelionių sumažėjo 12 %.

4 pav. (šaltinis – EERRI).

Matyti, kad įsigaliojus pakeitimų reglamentui, kuriame nustatyta didžiausios SMS kainos riba, SMS paslaugų apimtis labai padidėjo. Per 2009 m. trečią ketvirtį SMS paslaugų apimtis, palyginti su tuo pačiu 2008 m. ketvirčiu, padidėjo 20 %, o tai rodo, kad dėl mažesnių kainų ir didesnio skaidrumo paslaugomis pradėta naudotis daugiau.

Kaip matyti 5 pav., duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu apimtys ir toliau sparčiai didėjo – daugiau nei 40 % per 2009 m. Atsižvelgiant į tai, kad duomenų perdavimo judriuoju ryšiu paslaugų apimtis tolydžiai didėja, manoma, kad artimiausioje ateityje ši tendencija nesikeis.

5 pav. (šaltinis – EERRI).

3.3. Skaidrumo priemonės

Tarptinklinio ryšio reglamente nustatyta skaidrumo priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad vartotojai žinotų apie tarptinklinio ryšio kainas. Paslaugų savajame tinkle teikėjas privalo ne tik pranešti apie taikomus tarptinklinio ryšio balso skambučių ir SMS mokesčius, bet ir informuoti tarptinklinio ryšio vartotoją apie taikomus duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu tarifus. Nors vartotojai gauna kelias atskiras žinutes, taip jie gali būti gerai informuoti apie tarptinklinio ryšio kainas. Bet kuriuo atveju vartotojai gali pareikalauti, kad operatorius nebesiųstų šių informacinių SMS apie tarptinklinio ryšio kainas.

Kai kurie operatoriai negalėjo iki 2009 m. liepos 1 d. įvykdyti visų Tarptinklinio ryšio reglamente su pakeitimais nustatytų reikalavimų, tačiau daugeliu atvejų šios pirminės problemos buvo netrukus išspręstos. NRI stebi, kaip užtikrinama atitiktis likusiais atvejais (jei jų yra), kurie dažniausiai susiję su rinkos naujokais (judriojo ryšio virtualaus tinklo operatoriais), pradėjusiais veiklą po 2009 m. liepos 1 d.

Be to, siekiant išvengti didžiulių sąskaitų naudojančių duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugomis, reglamente su pakeitimais nustatyta atjungimo riba. Nuo 2010 m. kovo 1 d. operatoriai turi pateikti priemonę, kuria naudodamiesi vartotojai galėtų iš anksto nurodyti didžiausią sumą, kurią jie nori išleisti už duomenų perdavimo užsienyje paslaugas. Pasiekus 80 % šios ribos vartotojui siunčiamas pranešimas, o pasiekus ribą vartotojui turi būti suteikta galimybė pasirinkti, ar naudotis šiomis paslaugomis toliau. Nuo 2010 m. liepos 1 d. 50 EUR atjungimo riba bus taikoma visiems vartotojams, kurie nėra pareikalavę, kad jiems būtų taikoma kitokia riba.

Turimais bendraisiais duomenimis, 2010 m. kovo 1 d. ši priemonė įgyvendinta tinkamai. Nors buvo nurodyta tam tikrų pradinių problemų, atrodo, kad daugelis jų jau išspręstos. Kai kuriais atvejais NRI turėjo imtis priemonių atitiktčiai užtikrinti, o vienas operatorius nusprendė vartotojams, kurie už paslaugas moka iš anksto, neteikti duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugos tol, kol jo sistemos nebus visiškai pritaikytos atjungimo ribos funkcijai užtikrinti. Ši atjungimo ribos paslauga turi būti teikiama visiems duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugomis besinaudojantiems vartotojams – ir tiems, kurie už paslaugas moka iš anksto, ir tiems, kurie moka už jau suteiktas paslaugas⁸.

NRI atidžiai stebi, kaip įgyvendinamos šios nuostatos, siekdamas užtikrinti, kad atjungimo ribos funkcija būtų taikoma tinkamai, ypač atsižvelgiant į tai, kad nuo 2010 m. liepos 1 d. ta riba bus taikoma visiems vartotojams. Kadangi atjungimo ribos paslauga pradėta teikti tik nuo 2010 m. kovo 1 d. ir tik tiems vartotojams, kurie pareiškė norą ja naudotis, detalesnė bendro tos paslaugos diegimo analizė ir tai, kaip ją vertina vartotojai, bus pateikta 2011 m. Komisijos apžvalgoje.

⁸ T. p. žr. persvarstytų ERG Tarptautinio tarptinklinio ryšio reglamento gairių 27 punktą: http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_09_24_final_roaming_regulation_erg_guidelines.pdf.

4. PAŽANGA SIEKIANČIŲ REGLAMENTO TIKSLŲ

Pagrindiniai Tarptinklinio ryšio reglamento tikslai – skatinti konkurenciją, konsoliduoti bendrąją rinką ir užtikrinti, kad vartotojams, išvažiavusiems į kitą valstybę, nereikėtų mokėti nepagrįstai didelių kainų, palyginti su mokesčiais už paslaugas savo šalyje. Tarptinklinio ryšio reglamentu sudarytos sąlygos stiprėti konkurencijai, ir Komisija tikisi, kad operatoriai pasinaudos šia galimybe ir teiks konkurencingus tarptinklinio ryšio pasiūlymus.

Reglamentu sėkmingai užtikrinta tinkama vartotojų apsauga ir prisidėta prie vidaus rinkos konsolidavimo; iš esmės šie tikslai pasiekti nustatant didžiausios kainos ribas.

Kainų raida ir pasiūlymų įvairovė aiškiai rodo, kiek sustiprėjo konkurencija. Šiuo požiūriu svarbiausias rinkos konkurencijos lygio rodiklis yra tai, kiek žemesnes, palyginti su reguliuojama didžiausios kainos riba, balso skambučių ir SMS kainas siūlo operatoriai. Tačiau kol kas balso skambučių ir SMS tarptinklinio ryšio paslaugų kainos išlieka artimos didžiausios kainos ribai. Siekiant stiprinti konkurenciją (visų pirma alternatyviems operatoriams) mažmeninėje rinkoje, pakeitimų reglamentu nustatytas didesnis reguliuojamų didžiausios didmeninės ir mažmeninės balso skambučių kainos ribų skirtumas, tačiau kol kas kainų konkurencija dėl to nesustiprėjo.

Atrodo, kad yra įvairių reguliuojamo eurotarifo ir SMS eurotarifo alternatyvų. Balso skambučių rinkoje yra alternatyvių įvairios kainodaros tarifų (t. y. ribotos trukmės, už mėnesinį abonentinį mokestį arba taikant įrengimo mokestį ir skaičiuojant mokestį už minutę). Vidutinė SMS kaina taikant alternatyvius tarifus yra didesnė, nei operatorių siūlomas SMS eurotarifas. Kai kuriose valstybėse narėse alternatyvūs SMS tarptinklinio ryšio tarifai daug didesni, nei reguliuojama didžiausios kainos riba.

Kalbant apie duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugas, dar neaišku, ar dėl didmeninių mokesčių sumažinimo mažmeninė duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų rinka taps konkurencingesnė. Kadangi standartinės operatorių siūlomos kainos išlieka aukštos, tai, kiek vartotojai naudojami specialiais paslaugų paketais, pasižyminčiais geru kainos ir kokybės santykiu, aiškiai parodo, ar mažesnių didmeninių duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu tarifų naudą operatoriai perduoda vartotojams.

Nors vidutinės duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų kainos mažėja, skirtumas tarp vidutinių mažmeninių ir didmeninių kainų išlieka didelis. Neatrodo, kad operatorių standartinės kainos mažėtų, o tai reiškia, kad vidutinės kainos galbūt mažėja dėl to, kad esamais pasiūlymais naudojama daugiau ir veiksmingiau.

Atrodo, kad už tarptinklinio ryšio paslaugas vis dar mokama daugiau, nei už judriojo ryšio paslaugas savajame tinkle; apskritai kainos už paslaugas savajame tinkle mažėja, o paslaugų už fiksuotą mokestį ir paslaugų paketų siūloma vis daugiau. EERRI nagrinėja tarptinklinio ryšio ir ryšio savajame tinkle paslaugų kainų tendencijas ir pateiks išsamią analizę 2011 m. apžvalgoje.

Iš pateiktos informacijos galima daryti išvadą, kad tarptinklinio ryšio paslaugų rinkoje konkurencija dar nėra pakankamai dinamiška. Vis dar yra struktūrinių

tarptinklinio ryšio rinkos problemų, kurių priežastis – ne tik tiekėjų konkurencinio spaudimo stoka, bet ir paklausos ypatybės. Visų pirma, tarptinklinio ryšio rinka pasižymi specifinėmis tarpvalstybinio pobūdžio ypatybėmis, dėl kurių veiksmingos konkurencijos šioje rinkoje nėra, o NRI neturėjo galimybių šią problemą spręsti. Nors dabartinė didžiausios kainos ribos sistema buvo naudinga siekiant užtikrinti vartotojų apsaugą ir stiprinti vidaus rinką, ją taikant nebuvo įmanoma šių problemų išspręsti tinkamai.

Didmeninėje rinkoje, kur judriojo ryšio operatoriai paslaugas teikia abipusiškumo principu, gali nebūti pakankamai paskatų nustatyti konkurencingas didmenines kainas. Tačiau lygiai taip pat vidutinės kainos už didmenines ne grupės teikiamas paslaugas išlieka artimos didžiausios kainos ribai, o tai rodo, kad konkurencija dar nėra pakankamai dinamiška. Be to, galutiniai mažmeninės rinkos paslaugų gavėjai tarptinklinio ryšio paslaugas perka ne atskirai, o kartu su paslaugomis savajame tinkle.

Dėl technologijų plėtros ir (arba) tarptinklinio ryšio paslaugų alternatyvų, pvz., VoIP arba WiFi prieinamumo, ES tarptinklinio ryšio paslaugų rinka gali tapti konkurencingesnė. Nors šios alternatyvos, visų pirma VoIP paslaugos, vis dažniau naudojamos nacionaliniu lygmeniu, naudojimasis jomis tarptinkliniu ryšiu didėjo nežymiai.

Komisijos nuomone, gerai veikiančiai tarptinklinio ryšio rinkai būdinga veiksminga konkurencija. Tokią konkurenciją, be kitų rodiklių, rodytų ir tai, kad vidutinės kainos nėra artimos reguliuojamai didžiausios kainos ribai, taip pat alternatyvūs pasiūlymai, iš kurių galima spręsti apie naujoviškumą ir dinamišką konkurenciją.

5. IŠVADA

Apskritai pakeitimų tarptinklinio ryšio reglamentas įgyvendintas sklandžiai, operatoriai laikėsi naujų nuostatų, o NRI užtikrina, kad tų nuostatų ir toliau būtų laikomasi. Vartotojai gauna naudos iš balso skambučių ir SMS tarptinklinio ryšio paslaugų kainų sumažėjimo ir didesnio skaidrumo. Duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu kainos taip pat mažėjo, bet vartotojai dar nejaučia viso didmeninių kainų sumažinimo poveikio. Kol kas konkurencija tarptinklinio ryšio paslaugų rinkose nėra pakankamai išsivysčiusi ir vis dar yra struktūrinių rinkos problemų.

Atjungimo ribos nuostata bus taikoma visiems vartotojams nuo 2010 m. liepos 1 d. Nuo tos pačios dienos pagal tarifų mažinimo planus bus taikomi nauji sumažinti tarifai, o operatoriai negalės iš vartotojų imti mokesčio už tarptinkliniu ryšiu priimtas balso pašto žinutes.

Iki 2011 m. birželio 30 d. Komisija parengs išsamią Tarptinklinio ryšio reglamento poveikio apžvalgą. Toje apžvalgoje Komisija įvertins, ar pasiekti reglamento tikslai. Tuo tikslu Komisija išnagrinės didmeninių ir mažmeninių kainų raidą, konkurencijos tarptinklinio ryšio paslaugų rinkoje lygį ir tų paslaugų kokybę. Ji taip pat:

- įvertins judriojo ryšio paslaugų nacionaliniu lygmeniu raidą,

- atsižvelgdama į technologijų raidą išnagrinės alternatyvių tarptinkliniam ryšiui paslaugų prieinamumą ir kokybę,
- įvertins, ar yra kitų (nei kainų reguliavimas) būdų spręsti struktūrines tarptinklinio ryšio rinkos problemas ir sukurti konkurencingą tarptinklinio ryšio paslaugų vidaus rinką.

Taigi 2011 m. apžvalgoje bus išanalizuota, ar vis dar reikia (reguliuojant kainas ar taikant kokį kitą ilgalaikį metodą) reguliuoti tarptinklinio ryšio paslaugas, ar reglamentas turėtų nustoti galioti 2012 m., o tarptinklinio ryšio paslaugas toliau turėtų reguliuoti rinka. Koks metodas bebūtų pasirinktas, turėtų būti užtikrinta, kad privalumai, kurių pasiekta iki šiol, nebūtų prarasti.